

Jozef ŠIMKO (*29. 01. 1909 Záturčie † 26. 12. 1983 Spišská Nová Ves)

Povoláním učiteľ, nadšený turista, lyžiar, letec, horolezec, funkcionár horolezeckého spolku JAMES, zakladajúci člen Horskej služby vo Vysokých Tatrách a v Slovenskom raji, organizátor známych horolezeckých týždňov vo Vysokých Tatrách, publicista a historik.

Vyrastal v početnej rodine železničiarkeho robotníka. Rodina čoskoro stratila pri železničnom nešťastí svojho živeľa. Ťažké pomery prinútili matku, že ho ako osemročného spolu aj s ďalším bratom umiestnila v železničarskom internáte v Spišskej Novej Vsi, čo bol výchovný ústav pre sirotu zamestnancov Košicko–bohumínskej železnice. Riaditeľom ústavu bol vtedy známy slovenský turista, lyžiar a horolezec Gustáv Nedobrný. Pod jeho vedením začal s turistikou v Slovenskom raji. Zúčastňoval sa tiež na úpravách chodníkov, značkovaní, oprave rebríkov a technických zariadení. Pracoval s mládežou v skautingu. Od roku 1926 pôsobil vo Vysokých Tatrách a stal členom horolezeckého spolku JAMES. Počas prázdnin pracoval v informačnej kancelárii KČST na Štrbskom Plese a v lete roku 1928 ako chatár na Zbojníckej chate. Po ukončení štúdia na Učiteľskom ústave v Spišskej Novej Vsi a získaní diplomu učiteľa, nastúpil na svoje prvé učiteľské miesto v Zborove. V októbri 1930 narukoval, ocitol sa v škole pre dôstojníkov letectva v zálohe v Prostějove. Po jej ukončení doslúžil vojenskú prezenčnú službu v Košiciach, kde ostal aj pracovať. V tom čase sa začal presadzovať ako horolezec vo Vysokých Tatrách a v spolku JAMES. Začal aj publikovať, najmä v časopise pre skautskú mládež – Buď pripravený a v Krásach Slovenska. Cez prázdniny v roku 1934 bol povolaný ako záložný letec-pozorovateľ na vojenské cvičenie, pričom 17. augusta ťažko havaroval pri Spišskom Podhradí. Pilot svojmu zraneniu podľahol a pozorovateľ Jozef Šimko sa zo svojich zranení liečil v levočskej nemocnici do konca roka. O to viac od nasledujúceho roku chodil do hôr, liezol a lyžoval. Stal sa tajomníkom JAMESu. Organizoval všetky horolezecké týždne v rokoch 1935 – 1949. V lete roku 1936 sa oženil a za manželku si zobral priateľku z horolezeckého lana,

učiteľku Angelu Bačániovu. Z tohto obdobia sú známe jeho polemické články o tatranskom a slovenskom horolezectve so špičkou českého horolezectva, v ktorých obhajoval slovenské horolezectvo. Keď Košice na jeseň roku 1938 zabrali Maďari, presťahoval sa do Spišskej Novej Vsi. Tu sa vrátil k leteckému športu a pôsobil ako inštruktor športového letectva v Masarykovej leteckej lige. Po rozpade I. ČSR a vzniku Slovenského štátu 14. marca 1939 narukoval k pozorovacej letke na letisko v Spišskej Novej Vsi. Následne, keď prepadli Maďari východnú hranicu nového štátu, zúčastnil sa aktívne leteckých bojov na východnom Slovensku. V novembri 1939 vznikol KSTL a 1. januára 1941 začal pracovať Sbor tatranských horolezcov JAMES – KSTL so sídlom v Spišskej Novej Vsi. Jeho náčelníkom sa stal Jozef Šimko. Ako náčelník evidoval všetky tatranské výstupy a prvovýstupy. V tatranských horách pôsobila v tom čase vynikajúca generácia slovenských horolezcov: Jozef Brandobur, Zoltán Brühl, Ľudovít Hayde, František Lipták, Mikuláš Mlynárčik, Alexander Huba, Albert Brnčal, Karol Brnčal, Gustáv Nedobrný a Slavo Cagašík. Jozef Šimko spolu Františkom Liptákom vydali v roku 1942 turistického sprievodcu po Vysokých Tatrách, ktorý opakovane vyšiel v rokoch 1947 a 1948. V roku 1943 vydal prvú slovenskú horolezeckú príručku *Horolezecké kapitoly*. Po vypuknutí SNP sa aktívne zapojil do boja proti fašizmu. Po skončení vojny sa vrátil k svojej práci a stal školským inšpektorom. Ešte v roku 1945 vydal knihu *Hlas bojujúceho Slovenska*, v ktorej sa vyznal zo svojho antifašistického postoja. Naďalej pôsobil ako predseda Sboru tatranských horolezcov JAMES – KSTL v Spišskej Novej Vsi. Nový režim po roku 1948 však už demokraticky zmýšľajúcemu Slovákov neprial. O to viac sa začal venovať písaniu, histórii, publikovaniu. V tomto období sa podpisoval pseudonymom alebo skratkou Eš-je. Celkový počet článkov publikovaných v rôznych periodikách presiahol číslo 300. Veľkým dielom z tohto obdobia sú jeho *Vysoké Tatry – sprievodca tatranskými dolinami*, ktoré vyšlo v roku 1952 a opakovane v rokoch 1956 a 1958. V päťdesiatych rokoch minulého storočia stál pri zrode Horskej služby, najskôr vo Vysokých Tatrách a potom v Slovenskom raji. Vychovával nastupujúcu mladú generáciu. Pre potreby cestovného ruchu vydal v roku 1970 prvého turistického sprievodcu v nemčine *Spiš und Slovenský raj – turisten Führer* vo vydavateľstve ŠPORT Bratislava. V roku 1973 vzniklo pre CHKO – Betlanovce jeho dielo *Historický náčrt rozvoja turistiky v Slovenskom raji*. Toto jedinečné dielo ostalo v rukopise. V tom čase, keď už opäť slobodne písal, uvádzal v Krásach Slovenska na pravú mieru názvoslovie Slovenského raja. A ako jeden z najpovolanejších nechýbal pri pomenovaní lokalít v novootvorenej Kláštorskej rokline a tiež na „Chodníku Horskej služby“ v Prielome Hornádu. Zomrel 26. decembra 1983 v Spišskej Novej Vsi, kde je aj pochovaný. Na náhrobnom kameni rodinného hrobu je vytesaný odznak JAMES a nápis „Hory boli ich svet“. Bolo tomu skutočne tak.

Za svoje zásluhy o rozvoj horolezectva, horskej služby a telovýchovy vôbec, bol ocenený udelením Zlatého odznaku JAMES, Zlatého odznaku HS, Verejným uznaním Za zásluhy o rozvoj čs. telesnej výchovy I. stupňa a radom ďalších ocenení, včítane vojenských za účasť v SNP.

(JP)